

PŘEHLED VÝZKUMŮ

49

Brno 2008

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 49

Volume 49

Číslo 1–2

Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Freisinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttka, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balász Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman,
Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Vrcholně středověká lotová závaží z českých a moravských lokalit.
Gruna, Hradisko (vlevo); Písek, u Šarlatského rybníka (v popředí); Ví-
cov, Městisko (vpravo dole); Boskovice, hrad (vpravo nahoře). Srov.
studii J. Doležela v tomto svazku. Foto P. Smékal.

*Medieval cup nested weights from czech and moravian sites. Gruna,
Hradisko (left); Písek, u Šarlatského rybníka (front); Vícov, Městisko
(bottom right); Boskovice, castle (top right). Cf. the article by J. Dole-
žel in this volume. Photo by P. Smékal.*

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk
Print

Arch, spol. s r. o.
Charbulova 3a
618 00 Brno-Černovice

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

Roč. 49, 2008, č. 1-2

91087/09

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2008

Náklad 450 kusů

Copyright ©2008 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v.v.i. and the authors.

v 1. polovině 16. století. Následně došlo k navýšení terénu o 0,60 m vrstvami novověké stavební suti.

Ladislav Kaiser

Resumé

Uničov (Bez. Olomouc), Str. Školní. Mittelalter, Neuzeit. Stadt, Siedlungsschichten. Rettungsgrabung.

UNIČOV (OKR. OLMOUC)

Ulice Stromořadí, p. č. 173, 293, 166/5. Středověk, novověk. Město, sídlištní vrstvy. Záchraný výzkum.

V dubnu 2007 proběhl záchraný výzkum vyvolaný stavbou rodinného domu v ulici Stromořadí, p. č. 173, 293, 166/5. Místo nálezů je na mapě ZM ČR 1: 10 000, list 14 – 44 – 17, v souřadnicích Z s. č.: J s. č. – 436:335 mm, 437:334 mm, 436:333 mm, 437:332 mm. Ve výkopu pro severní a západní fundament budoucího domu o hloubce 0,90 m byla dokumentována až 0,40 m mocná vrstva prachové jílovité hlíny s obsahem keramiky ze 13. století. Do popisované vrstvy byl zahlouben objekt s plochým dnem, který byl dokumentován pouze částečně a pokračoval mimo zkoumanou plochu. V jeho výplni byla keramika ze 14. století.

Novověké aktivity jsou doloženy především torzem zdi, ke které přiléhala odpadní jámka. V jejím zásypu se nacházela rolnička a průmyslově vyráběná keramika, odpovídající 2. polovině 19. století.

Ladislav Kaiser

Resumé

Uničov (Bez. Olomouc), Str. Stromořadí. Mittelalter, Neuzeit. Stadt, Siedlungsschichten. Rettungsgrabung.

VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ (K. Ú. VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ, OKR. VSETÍN)

Zámek, p. č. 153, 152, 148, 154, 155, 157, 158, 151/2, 194/15, 194. Novověk. Zámek. Záchraný výzkum.

V souvislosti se stavbou "Revitalizace zadního nádvoří zámku Žerotínů ve Valašském Meziříčí" probíhal na p. č. 153, 152, 148, 154, 155, 157, 158, 151/2, 194/15 a 194 od 21. února do 7. listopadu 2007 záchraný archeologický výzkum.

Město leží na soutoku Rožnovské a Vsetínské Bečvy v Podbeskydské pahorkatině, v nadmořské výšce 304–308 m. Zkoumaná lokalita se nachází na výrazném návrší na levém břehu řeky Bečvy, západně od historického jádra Valašského Meziříčí.

Výzkum byl prováděn formou odborného dohledu nad výkopovými pracemi, a to zejména v prostoru kolem domu č. p. 30 a bývalé zámecké kaple, která je situována za západním křídlem zámku Kinských. Výkopy pro inženýrské sítě většinou porušily vrstvy recentních

a novověkých navázek. Přitom bylo odhaleno několik architektonických článků a fragmentů keramiky, vše datováno do období novověku. Výkop odkryl také zeď mezi kaplí a domem č. p. 30. Tato zeď vznikla zřejmě kolem roku 1855, kdy kaple začala sloužit jako ženská věznice. Pravděpodobně měla uzavřít volný prostor mezi kaplí a protějším domem. Snížením terénu byla západní stěna kaple obnažena až na základové zdivo. Taktéž v suterénu vedlejší budovy domu č. p. 30 proběhly výkopové práce při snižování podlahy až na základovou spáru. Analýza a dokumentace historických konstrukcí v suterénu osvětlila zajímavě řešené stavební úpravy suterénu, spočívající ve výstavbě tří pilířů v diagonální linii na půdorys stavby. Důvodem této úpravy byly statické problémy vyplývající s umístěním stavby na svahu v souvislosti s její přestavbou.

Michal Cheben, Peter Kováčik, Martin Moník, Petra Veselá

Literatura

Kováčik, P. 2007: Valašské Meziříčí. Revitalizace zadního nádvoří zámku Žerotínů. Nálezová zpráva o provedení archeologického výzkumu. Nálezová zpráva č. 46/07 uložená v archivu Archaia Olomouc, o. p. s.

Resumé

Valašské Meziříčí, Schloss. Neuzeit. Schloss. Rettungsgrabung.

VÁVROVICE (K. Ú. VÁVROVICE, OKR. OPAVA)

„U palhanské cesty“, p. č. 390/7. Střední doba hradištní. Sídlíště. Záchraný výzkum.

Ve dnech 22. 5. až 3. 8. 2007 proběhla třetí etapa záchraného archeologického výzkumu při výstavbě průmyslové haly firmy Prestar (viz kap. Eneolit).

Kromě objektů patřících eneolitické kultuře kulovitých amfor byly zjištěny dva sídlištní objekty datované do střední doby hradištní. Keramický soubor obsahuje především fragmenty bezuchých hrnců s vně vyhnutým a seříznutým okrajem, vypálených do světle okrových až tmavě hnědých odstínů. Výzdobu představuje jednoduchá, vícenásobná či hřebenová vlnice, často kombinovaná se svazky horizontálních rýh. Objevuje se také hřebenový a jednotlivý vpich.

Jindřich Hlas

Resumé

Vávrovice (Bez. Opava), „U palhanecké cesty“. Mittlere Burgwallzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

VELATICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„Velatický Široký (Padělky, Široké, Zahrádky, Kouty), p. č. 2036/2, 2035/2, 2033/2, 2032/2, 2029/2, 2028/2,

2025/2, 2024/2, 595/94, 2042/0, 395/56. Středověk, novověk. Sídliště, zaniklá cesta. Záchranný výzkum.

Během budování přeložky plynovodu pro rodinné domky SSZ Velatic bylo rýhou zachyceno také 6 jam s keramikou, spadající do rozmezí 13.–16. stol. Do 15. stol. náležel zavezený úvoz se starou cestou, vedoucí ke katastrální hranici Horákova.

Petr Kos

Resumé

Velatice (Bez. Brno-venkov), Velatický Široký. Mittelalter, Neuzeit. Siedlung, Strasse. Rettungsgrabung.

VELKÁ BÍTEŠ (OKR. ŽĎÁR NAD SÁZAVOU)

Kostelní ulice, Na Valech, Tišnovská, Vlkovská. Středověk. Kostel. Záchranný výzkum.

Akce byla vyvolána výstavbou a rekonstrukcí kanalizace v prostoru severně a východně kostela sv. Jana Křtitele. Stavební práce zasáhly přilehlé části ulic Kostelní, Na Valech, Tišnovská a Vlkovská. V rámci dokumentace vzniklých řezů nebyly pozorovány žádné archeologické doklady osídlení v tomto prostoru. Vzhledem k absenci humusového horizontu při povrchu podložních vrstev je pravděpodobné, že případné zvrstvení a komunikační horizonty byly odstraněny již dříve při budování veřejných komunikací.

Severně kostela, při západním výběhu parčíku v ulici Vlkovská, byla výkopy narušena pozdně středověká vápenická pec s poměrně rozsáhlou obslužnou jámou. Vzhledem k datování zánikových horizontů objektu můžeme uvažovat o souvislosti s rekonstrukcí kostela sv. Jana Křtitele a výstavbou jeho pozdně středověkého opevnění.

Petr Holub

Literatura

Holub, P. 2007: Velká Bíteš – kanalizace. Terénní dokumentace z akce A114/2007 uložená v archivu společnosti Archaia Brno, o. p. s.

Resumé

Velká Bíteš (Bez. Žďár nad Sázavou). Mittelalter. Kirche. Rettungsgrabung.

VELKÉ HERALTICE (K. Ú. VELKÉ HERALTICE, OKR. OPAVA)

Usedlost č. p. 199, p. č. 789. Vrcholný středověk. Vesnice. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum (NPÚ Ostrava, č. akce 14/07) byl vyvolán opravou zahradní besídky v areálu domu č. p. 199 ve Velkých Heralticích. Objekt besídky, nacházející se ve střední části parcely, je přistaven

k hospodářské budově, dnes mezi více vlastníků rozdělené zemědělské usedlosti, která je součástí středověkého jádra dlouhé lánové vsi, vysazené před rokem 1265.

Vlastník nemovitosti Ing. Radomil Dostál ohlásil, že při podkopávání základů besídky objevil keramické fragmenty a zvířecí kosti. Následným drobným záchranným výzkumem byla v srpnu 2007 prozkoumána část jednoduché oválné hrnčířské pece vertikální bezroštové konstrukce. Zatímco výplň vypalovací komory, tvořená zčásti zborcenou kopulí, obsahovala pouze nepočetné keramické zlomky, z navazující a jen částečně zkoumané předpeční jámy pocházejí fragmenty několika rekonstruovatelných nádob s různými výrobními vadami. Soubor vykazuje shodné znaky se smíšeným keramickým horizontem, který v nedaleké Opavě reprezentuje přechod od raně středověké výrobní tradice k vrcholně středověké produkci a je za současného stavu poznání řazen do intervalu 30.–50. let 13. stol.

Záchranný archeologický výzkum byl hrazen z Programu podpory záchranných archeologických výzkumů MK ČR.

Tereza Krasnokutská, Michal Zezula

Literatura

Kouřil, P., Prix, P., Wihoda, M. 2000: Hrady českého Slezska, 156–165. Brno–Opava.

Resumé

Velké Heraldice (Bez. Opava), Besitz Haus Nr. 199. Parzelle Nr. 789. Hochmittelalter. Dorf. Rettungsgrabung.

VELKÉ MEZIŘÍČÍ (OKR. ŽĎÁR NAD SÁZAVOU)

Ulice Novosady. Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

Archeologický dohled nad výkopovými pracemi pro rekonstrukci kanalizačního a vodovodního řadu v ulici Novosady byl realizován v měsících dubnu až červnu 2007 (Holub 2007). Předmětný prostor se nachází na říční terase řeky Oslavy v severovýchodní části historického jádra města. V minulosti nesl název Židovská či Dalimilova ulice (Dvořák 1999, 73–74). Dnes se ulice nazývá Novosady, což navazuje na tradici dřívějšího pojmenování Nové město (Štindl 2004, 151), jenž se patrně vztahuje k raně novověkému osídlení židovskou komunitou. Ojedinelé případy židovského osídlení lze v Meziříčí připustit již na konci 15. století, formování zdejší židovské obce však spadá až do první poloviny století sedmnáctého. V této době vykazuje židovská komunita již všechny znaky samostatné obce. Židé se usadili v tzv. Novém městě, v původní hrnčířské čtvrti, sevřené z jedné strany řekou Oslavou, z druhé mlýnskou struhou (Štindl 2004, 151–152).

Geologické podloží lokality tvoří říční terasa a náplavy řeky Oslavy, jak je patrné na řezu P1. Říční terasa je tvořena několika vrstvami valounů různé velikosti. Na ni na-